بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع: حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و قرآن کریم

سوره اسراء- آیه ۸۲

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

و ما قرآن را که برای مؤمنان مایه شفا و رحمت است فرومی‌فرستیم، و ستمکاران (کافران و مشرکان) را چیزی جز زیان نمی‌افزاید.

- ✓ امیرالمومنین علیه السلام روح قرآن است

السَّلَامُ عَلَى نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الْأَبْرَارِ وَ نِقْمَتِهِ عَلَى الْفُجَّار

سلام بر نعمت الهی بر نیکان و عقوبت الهی بر بدکاران

المزار الكبير (لابن المشهدي)، ص: ۲۱۷

امیرالمؤمنین علیه السلام خطاب به معاویه در صفین فرمود:

ياابنَ أبي سُفيانَ ، أنتَ تَدعوني إلَى العَمَلِ بِكِتابِ اللّه ِ وأنَا كِتابُهُ النّاطِقُ إنَّ هذا لَهُوَ العَجَبُ العَجيبُ وَالأَمرُ الغَريبُ

ارشاد القلوب ج۱ ص۲٤۹

ای فرزند ابوسفیان تو مرا به عمل مطابق قرآن فرامیخوانی؟! و حال اینکه کتاب ناطق الهی من هستم ! این حادثه چقدر عجیب و غریب است

✓ امیرالمومنین علیه السلام، اول پاسدار و محافظ قرآن

حَدَّثَنِي هَارُونُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو مُوسَى الضَّرِيرُ الْبَجَلِيُّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ سَأَلْتُ أَبِي فَقُلْتُ لَهُ مَا كَانَ بَعْدَ إِفَاقَتِهِ صلى الله عليه وآله ..... يا أخي... فإذا قبضت ، و فرغت من جميع ما أوصيتك به، و غيّبتني في قبري، فالزم بيتك و اجمع القرآن .

امام صادق علیه السلام درباره لحظات پایانی رسولخدا فرمودند:

رسولخدا خطاب به امیرالمومنین فرمود: برادرم! پس از آنکه از دنیا رفتم و مرا دفن کردی، تا قرآن را جمع نکردی از خانه بیرون نیا .

خصائص الأئمة علیهم السلام (خصائص أمیر المؤمنین علیه السلام)، ص: ۷۳

✓ پناهندگی به قرآن در شرائط سخت

حضرت در شب صفین فرمودند:

أَلَا إِنَّكُمْ لَاقُوا الْعَدُوَّ غَداً إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَطِيلُوا اللَّيْلَةَ الْقِيَامَ وَ أَكْثِرُوا تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ وَ اسْأَلُوا اللَّهَ الصَّبْرَ وَ النَّصْرَ وَ الْقَوْهُمْ بِالْجِدِّ وَ الْحَزْمِ وَ كُونُوا صَادِقِينَ».

همانا فردا به مصاف دشمنان خواهید رفت پس امشب را به نماز بگذرانید و زیاد قرآن بخوانید....

وقعة صفین ص ۲۲۵ و تاریخ الطبری ج۵ ص ۱

✓ امیرالمومنین علیه السلام قبل از جنگ به قرآن دعوت میکرد

قَالَ: «مَنْ يَأْخُذُ هَذَا الْمُصْحَفَ فَيَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ وَ هُوَ مَقْتُولٌ وَ أَنَا ضَامِنٌ لَهُ عَلَى اللَّهِ الْجَنَّةَ»

الجمل و النصرة لسید العترة في حرب البصرة، ص: ۳۳۹

چه کسی این قرآن را از من می‌گیرد و بر آنان عرضه می‌دارد و ایشان را به احکام قرآن فرا می‌خواند؟ و باید بداند که کشته خواهد شد ولی من در پیشگاه خداوند برای او ضامن بهشت خواهم بود

✓ فتوحات نبوی صلی الله علیه وآله به برکت قدوم مرتضوی علیه السلام

رُوِيَ أنَّ السَّنَةَ الَّتي وُلِدَ فيها عَلِيٌّ عليه السلام هِيَ السَّنَةُ الَّتي بُدِئَ فيها بِرِسالَةِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله، فَاسمِعَ الهُتافَ مِنَ الأَحجارِ وَالأَشجارِ، و كُشِفَ عَن بَصَرِهِ، فَشاهَدَ أنوارا و أشخاصا، ولَم يُخاطَب فيها بِشَيءٍ. وهذِهِ السَّنَةُ هِيَ السَّنَةُ الَّتي ابتَدَأَ فيها بِالتَّبَتُّلِ وَالانقِطاعِ وَالعُزلَةِ في جَبَلِ حِراءَ، فَلَم يَزَل بِهِ حَتّى كُوشِفَ بِالرِّسالَةِ، وانزِلَ عَلَيهِ الوَحيُ. وكانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يَتَيَمَّنُ بِتِلكَ السَّنَةِ وبِوِلادَةِ عَلِيٍّ عليه السلام فيها، ويُسَمّيها سَنَةَ الخَيرِ وسَنَةَ البَرَكَةِ. وقالَ لِأَهلِهِ لَيلَةَ وِلادَتِهِ وفيها شاهَدَ ما شاهَدَ مِنَ الكَراماتِ وَالقُدرَةِ الإِلهِيَّةِ، ولَم يَكُن مِن قَبلِها شاهَدَ مِن ذلِكَ شَيئا : «لَقَد وُلِدَ لَنَا اللَّيلَةَ مَولودٌ يَفتَحُ اللّهُ عَلَينا بِهِ أبوابا كَثيرَةً مِنَ النِّعمَةِ والرَّحمَةِ ».وكانَ كَما قالَ صَلَواتُ اللّهِ عَلَيهِ؛ فَإِنَّهُ عليه السلام كانَ ناصِرَهُ، وَالمُحامِيَ عَنهُ، وكاشِفَ الغَمّاءِ عَن وَجهِهِ، وبِسَيفِهِ ثَبَتَ دينُ الإِسلامِ، ورَسَت دَعائِمُهُ، وتَمَهَّدَت قَواعِدُهُ.

شرح نهج البلاغة: ج ٤ ص ١١٤.

روایت شده سالی که علی علیه السلام در آن متولّد شد، همان سالی است که رسالت پیامبر خدا آغاز شده است و از سنگ‌ها و درختان، ندا می‌شنیده، و پرده از چشمانش کنار رفته و نورها و اشخاصی را دیده، بی آن که طرفِ صحبت آنها شود؛ و این سال، همان سالی است که او به خلوت گزینی و گسستن و عزلت در کوه حرا آغاز کرد و پیوسته به آن‌جا می‌رفت تا رسالتش آشکار گشت و وحی بر او نازل شد.

پیامبر خدا، آن سال را به خاطر ولادت علی علیه السلام در آن، خجسته می‌داشت و آن را سال خیر و برکت می‌نامید و در شب ولادت علی علیه السلام که در آن، نشانه‌هایی از کرامت‌ها و قدرت الهی را مشاهده کرد که پیش از آن هرگز ندیده بود، به خانواده‌اش چنین گفت: «بی‌گمان، امشب فرزندی برای ما به دنیا می‌آید که خداوند، به خاطر او درهای فراوانی از نعمت و رحمت بر ما می‌گشاید».

و همان گونه بود که پیامبر درودهای خداوند بر او باد، فرموده بود؛ بی گمان، او (علی علیه السلام)، یاور و پشتیبان و زداینده اندوه از چهره پیامبر صلی الله علیه و آله بود و با شمشیر او دین اسلام، ثبات یافت و ستون‌هایش استوار و زمینه‌اش هموار شد

سوره اسراء – آیه ۹

إِنَّ هَـٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

به راستی این قرآن به آیینی که از همه آیین‌ها استوارتر و جامع‌تر است هدایت می‌کند، و به آن مؤمنانی که کارهای شایسته می‌کنند نوید می‌دهد که برای آنان پاداشی بزرگ خواهد بود

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ مُوسَى بْنِ أُكَيْلٍ النُّمَيْرِيِ ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ سَيَابَةَ:عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالى: «إِنَّ هذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ» قَالَ:

«يَهْدِي إِلَى الْإِمَامِ»

كافي (ط - دار الحديث)، ج۱، ص: ۵۳۷

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه ۹ سوره اسراء فرمودند : یعنی قرآن به سوی امام هدایت میکند

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْمُقْرِي الْجُرْجَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَوْصِلِيُّ بِبَغْدَادَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمٍ الطَّرِيفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ الْحَسَنِ الْكَحَّالُ مَوْلَى زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهم السلام قَالَ:

... الْإِمَامُ يَهْدِي إِلَى الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ يَهْدِي إِلَى الْإِمَامِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَ إِنَّ هذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَم

معانی الاخبار ص ۱۳۲.

حضرت زین العابدین علیه السلام فرمودند: امام به سوی قرآن و قرآن نیز به سوی امام هدایت میکند

- ✓ بنابراین شعار حسبنا کتاب الله یعنی نفی قرآن

حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ مَعْمَرٍ، وحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَاللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: لَمَّا حُضِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي البَيْتِ رِجَالٌ، فِيهِمْ عُمَرُ بْنُ الخَطَّابِ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُعَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «هَلُمَّ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لاَ تَضِلُّوا بَعْدَهُ» فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غَلَبَ عَلَيْهِ الوَجَعُ، وَعِنْدَكُمُ القُرْآنُ، حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ. فَاخْتَلَفَ أَهْلُ البَيْتِ فَاخْتَصَمُوا، مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ: قَرِّبُوا يَكْتُبْ لَكُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُعَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَا قَالَ عُمَرُ، فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغْوَ وَالِاخْتِلاَفَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قُومُوا» قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ: فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ، يَقُولُ: «إِنَّ الرَّزِيَّةَ كُلَّ الرَّزِيَّةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَالكِتَابَ، مِنَ اخْتِلاَفِهِمْ وَلَغَطِهِمْ»

صحيح بخاري

دانش محدود رقبای امیرالمومنین علیه السلام

✓ رجم زن باردار

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَمْشَاذَ الْعَدْلُ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُسَيْنِ الْقَاضِي، قَالَا: ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثَنَا أَبُو النَّضْرِ، ثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي ظَبْيَانَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أُتِيَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِامْرَأَةٍ مَجْنُونَةٍ حُبْلَى فَأَرَادَ أَنْ يَرْجُمَهَا، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: " أَوَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْقَلَمَ قَدْ رُفِعَ عَنْ ثَلَاثٍ: عَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ، وَعَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ «فَخَلَّى عَنْهَا» وَقَدْ رُوِيَ هَذَا الْحَدِيثُ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْنَدًا "

المستدرك، ج ٤ ص ٤٣٠

✓ ارث عمّة

وَأَمَّا الثَّلاثُ اللَّاتِي وَدِدْتُ أَنِّي سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُنَّ فَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ سَأَلْتُهُ فِيمَنْ هَذَا الأَمْرُ فَلا يُنَازِعُهُ أَهْلُهُ وَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ سَأَلْتُهُ هَلْ لِلأَنْصَارِ فِي هَذَا الأَمْرِ سَبَبٌ وَوَدِدْتُ أَنِّي سَأَلْتُهُ عَنِ الْعَمَّةِ وَبِنْتِ الأَخِ فَإِنَّ فِي نَفْسِي فِيهِمَا حَاجَةً

الاحاديث المختارة،ج ١، ص ٩٠

✓ اراضی مفتوحة

شاور عمر أصحاب رسول الله في سواد الكوفة، فقال له بعضهم: تقسمها بيننا، فشاور عليا، فقال: إن قسمتها اليوم لم يكن لمن يجيء بعدنا شيء، و لكن تقرها في أيديهم يعملونها، فتكون لنا و لمن بعدنا. فقال: وفقك الله! هذا الرأي

تاريخ اليعقوبي جلد : ٢ صفحه : ١٥١